

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (6) มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่า “รัฐต้องส่งเสริม และ สนับสนุน ความรู้รักสามัคคี และการเรียนรู้ ปฏิภาณจิตสำนึก และ เพาะแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาติ ตลอดจน ค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น” (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 24) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 มุ่งสร้างความสมดุลในกระบวนการพัฒนาเพื่อให้สังคมใสสะอาด คนมีความสุข และการพัฒนาประเทศยั่งยืน ได้แก่ การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน ให้มีส่วนเพิ่มพูนทุนทางสังคมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพอนามัย โดยการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนต่างวัยในครอบครัวเป็นการกล่อมเกล่าจิตใจเด็กและเยาวชน ให้มีวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตุ้นให้คนทุกวัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมในทุกระดับ เป็นการสร้างการเรียนรู้ของการทำงานร่วมกัน รู้จักการประสานประโยชน์ เป็นพลังนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาด้านต่างๆ สร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของความพอเหมาะพอควร รู้จักประหยัด อดออม และมีวินัยในการใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 6-15)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาและถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการไว้ใน หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจ

ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อัน เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 3)

สภาพความจริงปัจจุบันพบว่า คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยมที่เป็น ผลกระทบจากการเลือนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งทางสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ โดยขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรม ของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้สถาบัน ครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลูกฝัง คีลธรรมให้มีคุณภาพและจริยธรรมลดน้อยลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม และบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น (สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554). 2549 : ๘) สอดคล้องกับการสำรวจสถานภาพคุณธรรมของประชาชนใน สังคมไทย โดยสำรวจคุณธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต สติสัมปชัญญะ จิตอาสา ความขยันหมั่นเพียร และความรักชาติ พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งยังเป็นนักเรียน นักศึกษา มีค่าคะแนนคุณธรรมทั้ง 7 ด้าน ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่ม อายุอื่น ๆ (ศูนย์วิจัยเอแบคชนวัครมทางสังคม การจัดการและธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2551 : ก)

แนวคิดของ เอสเตบาน (Esther Joos Esteban, อ้างใน รายงานการประเมินการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 27) ได้เสนอ ตัวคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย พร้อมแนวทางในการส่งเสริมโดยกล่าวว่า มโนธรรมและคุณธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างเสริมค่านิยม (Values Education) เนื่องจากตัวมโนธรรมเป็นเรื่องของความสามารถตัดสินใจประเด็นทางจริยธรรม และ การรู้จักนำหลักศีลธรรมมาใช้อย่างมีเหตุผลและถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ตัว คุณธรรมเป็นคุณภาพของจิตใจซึ่งจัดเป็นหลักฐานของการเลือกการตัดสินใจ และ เอสเตบาน (1990 : 40) เสนอว่า หากการจัดการเรียนการสอนวิชาการปลูกฝังค่านิยม (Values Education) แยกเป็นวิชาหนึ่งเนื้อหาควรครอบคลุมเรื่อง กฎเกณฑ์ธรรมชาติ ธรรมของมนุษย์ จริยศาสตร์ ค่านิยม เรื่องครอบครัว ความดีในทัศนะของสังคม จริยธรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการ ทำงานประเด็นปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับศีลธรรม และทศนา แจมมณี (2536 : 25-29) ได้ให้

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สามารถจัดได้หลายแนวทาง ได้แก่ ครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติ บทบาทสมมุติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร กลุ่มย่อย การระดมความคิด การอภิปรายกลุ่มเล็ก การอภิปรายแบบเวียนกันแสดงความคิดเห็น และการประชุมแบบสัมมนา ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการประหยัดทรัพย์ กิจกรรมการออมเพื่ออนาคต กิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต กิจกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยี กิจกรรมห้องเรียนคีย์บอร์ด กิจกรรมการพัฒนาจิต กิจกรรมของหายได้คืน กิจกรรมคนดีที่ตรงเวลา กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมยิ้มไว้ทักทายกัน สามารถนำไปพัฒนาให้นักเรียนได้ผลดี คณาพร เทียมกลาง (2551 : 163-166) ซึ่งสอดคล้องกับ รัชณี ยมศรีเคน (2551 : 108) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้ 4 กลยุทธ์ 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กลยุทธ์เข้าค่ายพุทธบุตร 2) กลยุทธ์เข้าค่ายปฏิบัติธรรม 3) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก 4) กลยุทธ์พบพระพบธรรม 5) กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง 6) กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 87) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสามานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน 7 คุณลักษณะ ได้แก่ มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้รักสามัคคี พึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน มีจริยประเพณีที่ดีงาม รักและภูมิใจในชาติและท้องถิ่น โดยมีกระบวนการเสริมสร้าง คือ 1) สอดแทรกในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนและมุ่งเน้นการใช้กระบวนการ 2) สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมุติ 3) การฝึกปฏิบัติ 4) การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของครู 5) การอบรมสั่งสอน และคล้ายกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 5) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จิตสาธารณะ และความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณธรรมและยั่งยืน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สถาบันครอบครัว โรงเรียนและวัด เป็นสถาบันหลักที่ควรเอาใจใส่และให้ความสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ด้วยการปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงาม โดยสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ การอบรมการสร้างเสริมค่านิยม เน้นการสอนให้เด็กและเยาวชนพิจารณาชีวิตอย่างมี

เหตุผล สอดแทรกหลักธรรมทางศาสนา โดยพระภิกษุสงฆ์ช่วยอบรมสั่งสอน ขัดเกลาจิตใจไม่ฟุ้งซ่าน รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่ในสังคมเป็นต้นแบบที่ดี เด็กก็จะเลียนแบบที่ดีและมีค่านิยมที่ถูกต้อง

โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญาการศึกษาว่า การศึกษาคือทางซึ่งนำชีวิตสู่ความสำเร็จ โดยกำหนดนโยบายที่จะจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี ให้ได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้ความร่วมมือของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งโรงเรียนมีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 85 คน ในการจัดการศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยบุคลากรของโรงเรียนทำหน้าที่หลักและเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในรูปแบบขององค์กรคณะบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยากรท้องถิ่น โดยมีการระดมทุนทรัพย์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา(ผ้าป่าสามัคคี) ทุกปี จนทำให้โรงเรียนปรับปรุงภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น ได้รับการยกย่องงานด้านการบริหารจัดการศึกษา งานด้านวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันทักษะทางวิชาการในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาพนาศึกษา เขตที่ 10 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

ในคราวการประชุมครั้งที่ 7/2552 วันที่ 7 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552 ของคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ระเบียบวาระที่ 1 เรื่อง ประชานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ หัวข้อที่ 1.2 ประชานแจ้งผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ระหว่างวันที่ 8 – 10 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552 ซึ่งโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่ในมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้ประเมินได้วิเคราะห์สถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาว่า สถานศึกษาควรพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะค่านิยมที่พึงประสงค์ (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง. 2552 : 42-44) ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียน และได้รับมอบหมายงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความประสงค์ที่จะศึกษาพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่แล้ว

แต่เมื่อพิจารณากรอบแนวคิดค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ มีเนื้อหาไม่ครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการมีประกาศเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันพิจารณาและนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 7) มาศึกษาโดยอาศัยหลักการระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ ผู้บริหาร คณะครู ชินติเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งคาดว่า โรงเรียน ชุมชน มีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในครั้งนี้

คำถามวิจัย

1. สภาพปัจจุบันปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ เป็นอย่างไร
2. จะพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญให้ดีขึ้นได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ
2. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญให้ดีขึ้นโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยนำภาพรวมของนักเรียนภายในโรงเรียนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีกลุ่มผู้ร่วมงานดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน

1.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 3 คน

1.2. กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จำนวน 65 คน ประกอบด้วย

1.2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 คน

1.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน

1.2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน

1.2.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน

1.2.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 11 คน

1.2.6 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 57 คน ประกอบด้วย

1.3.1 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 50 คน

1.3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน

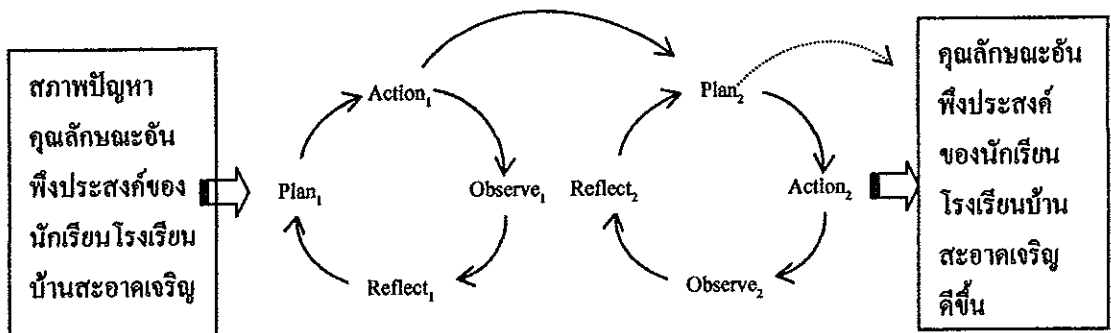
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 7) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
 2. ซื่อสัตย์สุจริต
 3. มีวินัย
 4. ใฝ่เรียนรู้
 5. อยู่อย่างพอเพียง
 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
 7. รักความเป็นไทย
 8. มีจิตสาธารณะ
- ### 3. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988 : 108) เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) ในการดำเนินการเพื่อพิจารณาความสำเร็จ หากพบปัญหา อุปสรรค หรือ ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง สามารถปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไป ดังรูป

Action Research: AR

ภาพที่ 1 แสดงวิธีการศึกษาตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษา ระหว่างวันที่ 10 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ถึง วันที่ 25 เดือน เมษายน พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คุณลักษณะอันพึงประสงค์** หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่โรงเรียน ชุมชน หรือสังคม ต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพล โลก จำนวน 8 ประการ ดังนี้

1.1 **รักษา ศาสน์ กษัตริย์** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1.2 **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงความถูกต้องเกี่ยวกับความประพฤติที่คิงาม ไม่คด ไม่โกง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่อยากได้สิ่งของผู้อื่น

1.3 **มีวินัย** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงการปฏิบัติตามในการเดินแถวไป/กลับ จากโรงเรียน การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง และการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

1.4 **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด โรงเรียน อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.5 **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงการออมทรัพย์ การเปิด/ปิด ไฟฟ้าหรือน้ำประปาหลังการใช้งาน และการ ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างคุ้มค่า

1.6 **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงความรับผิดชอบ เอาใจใส่และมีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

1.7 **รักความเป็นไทย** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงความภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ศิลปะและวัฒนธรรมไทยที่คิงาม การใช้ภาษาไทยถูกต้องเหมาะสมสมกับวัย

1.8 **มีจิตสาธารณะ** หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนแสดงออกถึงการอุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความเสียสละ ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจไม่หวังผลตอบแทน

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง ขั้นตอนการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis และ Mc Taggart หรือวงจร PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect)

3. ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ภายในโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

6. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ตำบลนาอุดม อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

7. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ หรือ แม่ หรือ ญาติพี่น้อง หรือ ผู้ที่นักเรียน โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญอาศัยอยู่ด้วย

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ เช่น ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนจากพระสงฆ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ดีขึ้น ชุมชนมีความพึงพอใจ

2. ได้แนวทางที่ดีในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสะอาดเจริญ ในปีการศึกษาต่อไป

3. โรงเรียนบ้านสะอาดเจริญได้รับการรับรองมาตรฐานด้านผู้เรียนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบต่อไป